

V minulé Estetice jsme psali o možných rizicích a komplikacích při aplikaci oblíbeného „vyhlazovače“ vrásek. Zdaleka jsme ale nevyčerpali všechny informace o této milované i zatracované látce. Víte například, že Botox neslouží jen k omlazení? Text: Dagmar Morenová

BOTULOTOXIN pro ostrý zrak

„Oblíbenost botulotoxinu vede k tomu, že jej aplikují i lidé, kteří absolvovali jen ‚rychloukurz‘,“ varuje korektivní dermatoložka, ředitelka Laserového centra kliniky Esthé MUDr. Hana Raková. Vzhledem k bohatým zkušenostem s tímto produktem se setkala i s nežádoucími výsledky a komplikacemi, k nimž došlo na některých pracovištích následkem chybné aplikace nebo nesprávného ředění.

„Je to celosvětový problém a v zahraničí dochází dokonce k soudním sporům,“ pokračuje lékařka. „Viděla jsem pacientku z ciziny, která měla velkou asymetrii očního víčka až s náznakem deformace. Aplikaci Botoxu jí provedla v zahraničí zdravotní sestra. Do rukou zdravotních sester tato látka nepatří a jsem také zásadně proti tomu, aby se výplně aplikovaly v kosmetických salonech nebo na Botox party.“

Kdo ponese odpovědnost?

Podle dr. Rakové by měl botulotoxin aplikovat pouze zkušený lékař na klinice a klienti by si měli zjistit, jak dlouho v oboru pracuje a kolik úspěšných zákroků má na svém kontě.

Kosmetičky Botox aplikovat nesmějí, a pokud se jim přesto někdo dobrovolně svěří, odpovědnost za případný nepovedený výsledek si nese sám.

„Když se pracuje s něčím, co mění výraz obličeje, musí to aplikovat někdo, kdo to umí a ví, jak výraz obličeje změnit pozitivně,“ uzavírá lékařka.

Injekcí proti šilhání

Deriváty botulotoxinu typu A, které dočasně (pouze při jednorázové či maximálně třech aplikacích) vyřazují z činnosti svalové struktury jednotlivých lidských orgánů, našly uplatnění i v očním lékařství. Jejich využití v oftalmologii je známo skoro třicet let a poprvé byly použity americkým oftalmologem Scottem právě u šilhání.

„U akutně vzniklého šilhání se deriváty botulotoxinu aplikují do toho očního svalu pohybujícího okem, který působí proti paralyzou postiženému svalu. Zabrání se jeho dočasné kontraktuře, a tím se také zamezí takto vzniklému dvojitému vidění,“ říká MUDr. Jan Krásný, primář oční kliniky FN Královské Vinohrady, a dodává, že je třeba vyčkat několik měsíců, zda se funkce postiženého svalu spontánně upraví. V případě neúspěchu je pak nezbytná operace.

Oči, otevřete se!

Pokud jde o využití botulotoxinu, převládají v současné odborné literatuře články z oboru plastické chirurgie, neurologie a kožního lékařství. V oblasti oftalmologie se informace týkají především akutního šilhání a blefarospasmu.

„Blefarospasmus je stav, kdy je kontrakturou svalů víček v křečci uzavřena oční štěrbinu bez možnosti jejího spontánního otevření,“ vysvětluje MUDr. Krásný. „Botulotoxin upravený pro lékařské použití tuto kontrakci zruší a postižený je pak schopen otevřít oči.“

Bez vrásek, ale s ptózou víčka

Deriváty botulotoxinu, ať už je to Botox či Dysport, mají v současné době především komerční využití v estetické medicíně. Je proto nutné si uvědomit, že jejich aplikace v oblasti víček a očníkové oblasti má svá omezení.

„Nesprávná technika, nadměrná četnost injekcí i množství aplikované látky může mít své vedlejší účinky na aktuální postavení víček,“ varuje doktor Krásný a současně dodává, že lékařskou pomoc na oční klinice vyhledává rostoucí počet žen s ptózou, tedy poklesem horního víčka. Jelikož je poměr relativně mladých žen s tímto problémem v porovnání s muži výrazně vyšší, nelze vyloučit, že je jejich postižení v řadě případů důsledkem nesprávné či mnohokrát opakované aplikace botulotoxinu do oblasti obočí nebo očního okolí.

Změny mohou být nevratné

„Ptóza vzniká i při poklesu obočí a u dolních víček nastává následně jejich prověšení či naopak vtočení jejich okraje proti očnímu bulbu. Navíc může být snížena frekvence mrkání a tím omezena slzná pumpa,“ upozorňuje lékař. „Spontánní úprava nastane při jednorázových aplikacích. Nelze však s jistotou posoudit, co se stane následně s takto zasaženou tkání po opakovaných injekcích, a to hlavně s odstupem mnoha let, protože botulotoxin je ve své podstatě biologický jed způsobující chemodenervaci.“

V této souvislosti MUDr. Krásný upozorňuje, že v odebrané kožní tkáni víček, která byla ošetřena deriváty botulotoxinu kvůli plastické úpravě jejich patologického postavení, byly zjištěny změny. „Po třech aplikacích botulotoxinu vznikla trvalá vazivová přestavba porušující elasticitu víček a po osmi injekcích již to byla nevratná svalová atrofie měnící funkční vlastnosti víček.“

Vždy je proto nezbytné zvážit opakované aplikace botulotoxinu a jeho indikaci pro estetický efekt. *

OPATRNOST NEŠKODÍ

V USA došlo mezi listopadem 1997 a prosincem 2006 z celkového počtu 658 případů nežádoucích účinků po podání botulotoxinu k 16 případům úmrtí. Jen v jediném případě se tak stalo po aplikaci za účelem vyhlazení vrásek, většinou šlo o pacienty se závažnými chorobami nervů a svalů. Nejtěžší reakce byly hlášeny u dětí léčených pro svalovou ztuhlost končetin spojenou s onemocněním mozku, způsobujícím křečovitý pohyb končetin a obličeje.

O otázce bezpečnosti derivátů botulotoxinu se vedou diskuse již několik let. Před možnými vážnými nežádoucími účinky varovala Evropská unie v roce 2008 a také náš Státní úřad pro kontrolu léčiv (SÚKL).

„Domnívám se, že i když jsou nežádoucí reakce týkající se botulotoxinu vzácné, určitý dohled nad podáváním této látky by měl být zaveden – například povinné hlášení nežádoucích nebo potenciálně nežádoucích reakcí. Velká opatrnost by měla být věnována indikacím, které by měly být jednoznačně přínosné a opřené o dobré znalosti dávkování, jež se u různých firemních přípravků může lišit,“ uvádí prof. Zdeněk Kadaňka, bývalý přednosta Neurologické kliniky LF MU a FN Brno.

příště >>> Svůdné rty? Ano. Ale s rozvahou vybírejte způsob jejich zvětšení